

Arbeiderpartiet

By og land – hand i hand

En distriktpolitikk for framtida

En distriktpolitikk for framtida

Arbeiderpartiet vil skape et mer rettferdig og klimavennlig samfunn, der flere får muligheten til å jobbe. Dette kan vi bare få til sammen: på tvers av hvem vi er, hvor mye penger vi har, og hvor i landet vi bor. Økt polarisering mellom ulike folk og ulike deler av landet svekker fellesskapet. Dette vil vi bekjempe. Små økonomiske og sosiale forskjeller øker tilliten på tvers av sosiale lag, og på tvers av by og bygd. Det gjør også at fellesskapet kan bruke mer penger på velferd og investeringer.

Arbeiderpartiet vil føre en politikk for sterkere fellesskap, vekst og utvikling i hele landet. Et mer rettferdig Norge handler om mer enn arbeid til alle, inntektsutjevning og lik tilgang til helse og skole. Det handler også om makt og mulighet til å bygge ei framtid, og gode lokalsamfunn der man deltar og føler seg hjemme. Derfor er distriktpolitikken både et rettferdighetsprosjekt og et frihetsprosjekt.

En Ap-ledet regjering etter stortingsvalget i 2021 vil umiddelbart endre kurs i distriktpolitikken. Vi vil sette i gang nye tiltak for å skape optimisme og framtidstro i hele landet. Vi vil forsterke innsatsen på områder som høyreregjeringen har forsømt.

En god del vil skje allerede de første 100 dagene i regjering. Blant annet mer penger til sårt tiltrengte distriktpolitiske satsinger. Noe vil ta lengre tid. Men vi kan love en helt annen innsats for hele landet enn det dagens regjering har levert.

I en Ap-ledet regjering vil hver eneste statsråd få en marsjordre om at politikken skal gagne både by og land. Vi kommer ikke til å holde oss med ministre uten ansvar eller penger – til det er distriktpolitikken for viktig. Vi skal bygge ned motsetningene mellom sentrale områder og distriktene. Vi vet at byer og mindre steder er gjensidig avhengige av hverandre. Og noe av det flotteste ved Norge er at det bor folk i hele landet.

I distriktpolitikken er det en helt grunnleggende forskjell mellom Arbeiderpartiet og høyreregjeringen. Vi tror på skreddersøm og lokale løsninger – fordi landet vårt er mangfoldig og utfordringene ulike. Høyreregjeringen tror på skattekutt og sentralisering – også i distriktpolitikken. Resultatet er at distriktene i Norge svekkes, og vi ser at forskjellene mellom by og land øker. Derfor trengs det en helt annen retning.

Dette dokumentet bygger på vår distriktpolitikk som ble vedtatt på Arbeiderpartiets landsmøte i 2019. I distriktpolitikken, som på andre områder, er det en lang tradisjon i Arbeiderpartiet for at vi ser framover, ikke bakover. Norge forandrer seg, men Norge skal være til å kjenne igjen. Arbeiderpartiets svar på den økende sentraliseringen er en sektorovergripende distriktpolitikk. Alle sektorer har et distriktpolitisk ansvar.

I Arbeiderpartiets distriktpolitikk er arbeid og velferd det aller viktigste. Norge har naturressurser godt fordelt over hele landet. For å utnytte dette på en bærekraftig måte, må vi ha et mangfold av arbeidsplasser i hele landet. Hvis folk skal bo i og flytte til distriktene, må viktige tjenester som barnehage, skole og helsetilbud være i nærheten. Trygghet og nærhet er viktig for folk. Også de som bor i distriktene, må ha tilgang til bredbånd, og veiene må være sikre.

Arbeiderpartiet vil føre en politikk som legger til rette for vekst og utvikling i hele Norge. Høyresidens sentraliseringspolitikk har kommet langt og derfor må vi ha tydelige politiske løsninger for å kjempe mot denne utviklingen. Videre i dette dokumentet vil du finne en rekke konkrete tiltak Arbeiderpartiet vil gjennomføre hvis vi vinner valget i 2021.

60 distriktpolitiske tiltak en Arbeiderparti-ledet regjering vil gjennomføre

Arbeidsplasser og verdiskaping i distriktene

- 1. Videreføre ordningen med regionalt differensiert arbeidsgiveravgift.** Dette er den viktigste ordningen i distrikts- og regionalpolitikken. Inneværende periode for ordningen med regional differensiert arbeidsgiveravgift varer i utgangspunktet fram til utgangen av 2020 (31. desember 2020). Regelverket kan nå bli forlenget med to år slik at en ny periode påbegynnes i løpet av neste stortingsperiode.
- 2. Ny industri basert på skogen.** Arbeiderpartiet mener skogen bør være et satsingsområde for arbeidsplasser og grønn økonomi. Det ligger et stort potensial for verdiskaping i skog- og trenæringen, og vårt mål er at skognæringen skal vokse og bidra til å skape flere arbeidsplasser. Skal vi lykkes med det, må vi legge til rette for industriutvikling og videreforedling framfor å sende ubearbeidet råstoff ut av landet. Vi vil derfor legge til rette for at det kan etableres ny industri basert på ressursene i skogen, herunder innføre ordninger for å avlaste risiko for ny industribygging innen bioøkonomi og ny industri. Det er særlig viktig at nyetablerte selskaper kan dra nytte av ordninger for risikoavlastning i investeringsfasen.
- 3. Krafttak for mer matproduksjon basert på norske ressurser.** Arbeiderpartiet mener matproduksjonen må økes, og at vi skal ha landbruk over hele landet. Økt produksjon og verdiskaping med utgangspunkt i verdikjedene innen jord- og skogbruk vil være en viktig del av løsningen på globale utslipps- og ressursutfordringer, samtidig som det gir fastlandsøkonomien flere bein å stå på. Vi har som mål å sikre størst mulig selvforsyning gjennom praktisk og langsiktig klimatilpasning av jordbruket, og legge til rette for å øke produksjonen av norsk mat og fôr basert på norske ressurser.
- 4. Sikre at mer fisk kan landes langs kysten – og bearbeides.** Arbeiderpartiet har ambisjoner om at Norge skal være verdens fremste sjømatnasjon. Norge har et formidabelt utgangspunkt med en lang kyst og rike fiskeressurser. Altfor mye fisk sendes ubearbeidet ut av landet, og her går Norge glipp av store muligheter. Vi har større ambisjoner enn å fortsette med å være en råstoffleverandør. Verdiskapingen og eksportinntektene basert på fisken kan mangedobles dersom vi i større grad enn i dag kan bearbeide fisken, og dermed skape flere arbeidsplasser langs kysten. Vi vil hegne om samfunnskontrakten mellom hav og land for å sikre mer bearbeiding, økt industrivirksomhet og arbeidsplasser langs hele kysten.
- 5. Bærekraftig fôr til havbruk innen 2030.** Vi vil stimulere til økt produksjon av norskprodusert bærekraftig fôr med mål om at alt fôr til havbruksnæringen skal være fra bærekraftige kilder innen 2030.
- 6. Realisere flere mineralprosjekter.** Norge er gode på næringsrettet forskning og kartlegginger, men kan bli bedre på realisering og skalering av prosjekter. Arbeiderpartiet vil derfor vri politikken i retning av skalering, slik at det for eksempel blir enklere å realisere flere mineralnæringsprosjekter.
- 7. Øke regionale utviklingsmidler til alle fylker.** Regjeringen har systematisk redusert disse. Ap har i våre budsjettforslag økt midlene til regional utvikling. Vi vil prioritere å styrke midler til regional næringsutvikling og midler til omstilling der arbeidsledighet er høy som konsekvens av covid-19.

8. **Styrke fylkeskommunene som næringsutviklere.** Vi vil gi fylkeskommuner mer myndighet til å gjøre regionale vurderinger i arbeidet med å skape nye arbeidsplasser.
9. **Styrke norsk hestehold, hesteavl og hestesport uten at det baseres på totalisatoravgift.** Næringen har tusenvis av arbeidsplasser over hele landet og sørger for gode fritidstilbud for barn og unge. Næringen generer om lag 16 000 arbeidsplasser spredt utover hele landet.
10. **Bedre ordninger for pendlere.** Høyregjeringen har kuttet i pendlerfradraget. Ap vil senke egenandelen betydelig fra dagens nivå og gjennom det øke pendlerfradraget for vanlige folk som pendler.
11. **Forvaltning av rovdyr i tråd med rovdyrforliket.** Rovvilt i Norge skal forvaltes i tråd med rovdyrforlikene vedtatt i Stortinget, og forvaltningen av rovvilt skal gjennomføres i samsvar med Stortingets vedtak om bestandsmål, innenfor rammen av internasjonale forpliktelser etter Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven.
12. **Lokalsamfunn skal sikres en rettferdig og forutsigbar inntekt når egne naturressurser stilles til rådighet for verdiskaping.** Fellesskapets ressurser skal komme fellesskapet til gode. Der begrensede naturressurser er en del av innsatsfaktorene, når det er knapphet på naturressursene eller begrenset adgang og det tildeles brukstillatelser eller konsesjoner fra det offentlige, så må dette komme fellesskapet til gode. Det er åpenbart at lokalsamfunnet skal sikres en rettferdig andel av de verdiene som skapes med utgangspunkt i de lokale felles ressursene.
13. **Sikre melkeproduksjonen i distriktene** med justert og lavere kvotetak og en kvotepolitikk for melk som styrker kanaliseringspolitikken.
14. **Styrke lokal mat.** Lokalmatproduksjonen har skutt fart de siste årene, omsetningen var i 2014 på 3,8 mrd., mens den i 2019 var på 5,25 mrd. Arbeiderpartiet vil styrke satsingen på lokal mat og opplevelser knyttet til landbruket, noe som er spesielt viktig for reiselivet.
15. **Styrke arbeidet med bærekraftig besøksforvaltning ifm. reiseliv og turisme.** Strategier for besøksforvaltning er et godt verktøy for å forene klimahensyn med verdiskapingsarbeid. Arbeiderpartiet vil videreutvikle dette slik at miljømessig og økonomisk bærekraft går hånd i hånd. Dette vil være viktig for en videreutvikling av reiselivet.
16. **Gjennomgå rammevilkår for butikker i distriktene.** Fysiske butikker er viktige for mange lokalsamfunn. Tilstedeværelsen av et lokalt handels- og tjenestetilbud bidrar til attraktive nærmiljø i hele landet. Økt netthandel utfordrer grunnlaget for disse butikkene. Arbeiderpartiet vil gjennomgå rammevilkårene for fysiske butikker i distriktene og gjennomføre tiltak som sikrer at disse er godt rustet til å møte konkurransen fra netthandel og digitalisering.
17. **Statlige anbud.** Sikre at statlige anbud er utformet slik at lokale og regionale leverandører kan delta i konkurransen om hele eller deler av oppdraget.
18. **Gjennomføre et nytt forskningsløft i nord.** Arbeiderpartiet ønsker å øke samfunnsvitenskapelig forskning knyttet til nordområdene og utvikle nye forskningsprogrammer for nordområdene, særlig innen ressursforvaltning, havbruk, romaktivitet, energi og klima.
19. **Styrke eksporten.** Norsk eksport utvikler seg i feil retning, og regjeringens eksportpolitikk står til stryk. Arbeiderpartiet vil forenkle og styrke eksportfremmearbeidet, for å legge til rette for vekstmuligheter over hele landet.
20. **Tilrettelegge enda bedre for kvinnelige gründere og næringslivsledere i distriktene.** Mangfold er viktig for innovasjon og verdiskaping. Når Innovasjon Norge melder at det er vanskelig å nå målet om 40 prosent kvinneandel for de distriktsrettede risikolånene, viser det at vi må tenke nytt. Arbeiderpartiet vil se på nye grep som gir et mer mangfoldig næringsliv i distriktene.

Velferd, trygghet og utdanning i hele landet

21. **Øke inntektene til kommunene og fylkeskommunene.** Ap vil ha gode velferdstjenester i hele landet – både i store og små kommuner. For å møte framtidens kompetansebehov må kommunene og fylkeskommunenes økonomi styrkes, for å sikre at de kan bygge en heltidskultur og investere i de ansattes kompetanse.
22. **Frivilligsentraler.** Frivilligsentralene er viktige initiativ i lokalsamfunn over hele landet. De er betydningsfulle både som uformelt treffsted, for folk som trenger litt hjelp i hverdagen, og for mange som ønsker å bidra i sitt lokalmiljø. Ap vil garantere for en øremerket finansiering av frivilligsentralene på kulturbudsjettet, som sikrer tilbudet over hele landet.
23. **Flere politifolk i hele landet.** Regjeringen har underfinansiert nærpoltireformen slik at forliket som ble inngått, for lengst er brutt. Ap har derfor konsekvent satt av mer ressurser til politidistriktene, slik at hele landet skal ha tilgang til mer politi. Stortingets vedtak om at de gjenværende lensmannskontorene skulle styrkes, er heller ikke fulgt opp. Nærpolitiet er ikke styrket, etterforsklingsløftet er ikke gjennomført, og det er store kapasitetsproblemer innen påtale i politiet. Dette går ut over innbyggernes tilgang til polititjenester og svekker folks rettsikkerhet i by og land.
24. **Nei til sentralisering av domstolene og jordskifterettene.** Domstolenes behandling skal være effektiv og rettssikker. Folks mulighet for avklaring av tvister og konflikter utenom rettsapparatet må styrkes, og tilgangen til rettsråd økes. Dette er like viktig for folk over hele landet. Derfor ønsker Ap at det skal være tilgang til domstoler også utenfor de mest folkerike stedene, og har sagt klart ifra om at vi ikke støtter sentraliseringsforslaget som Domstolsutvalget har foreslått i sin første delrapport.
25. **Etablere lokale nærtjenestesentre i hele landet.** Tjenester folk trenger i hverdagen, skal bli enklere og mer tilgjengelige med Ap i regjering. Vi vil etablere lokale sentre hvor du skal kunne få ordnet med pass, førerkort og sivile oppgaver (testamente, notarial osv.), og se på mulighetene for lokal rettshjelpsveiledning. Folk opplever i dag at tjeneste etter tjeneste flyttes ut av lokalsamfunnet og kommunen, og avstandene blir lengre for å ordne enkle ting. Ap vil snu denne utviklingen.
26. **Bedre spesialisthelsetjeneste.** Ap vil styrke helseforetakene økonomisk for å sikre gode sykehustilbud og helsetjenester også i distriktene.
27. **Akuttmedisin i hele landet.** Ap mener det må bli en slutt på at ambulansetjenesten er salderingspost når regjeringen underfinansierer sykehusene. Ap vil utrede forskriftsfestede responstider for ambulansetjenesten og investere i utstyr i bilene, slik at det ikke blir forskjeller rundt om i landet. Ap er for at staten overtar luftambulansen.
28. **Trygg fødselsomsorg uansett hvor du bor.** Mange kvinner som bor langt unna sykehus, får ikke med seg jordmor i ambulansen. Minst 77 kommuner klarer ikke tilby god nok følgetjeneste. I tillegg har jordmødre i distriktskommuner lave stillingsprosjenter. Vår ordning vil bidra til å få en følgetjeneste på plass, slik at kvinner med mer enn 90 minutters reisetid får en jordmor med i ambulansen når de skal til fødeavdeling, samt et mer tilgjengelig svangerskaps- og barseltilbud hos jordmor, flere hjemmebesøk og kvinnehelsetilbud for øvrig.
29. **Mer utdanningstilbud over hele landet.** Ap vil styrke universitetenes rolle i regional utvikling, bl.a. gjennom nasjonalt kompetansefond og flere studieplasser til desentraliserte utdanninger. Vi vil legge fram en plan for hvordan man styrker studiestedenes regionale rolle og den praksisnære forskningen, og vi vil sørge for at målene om regionalt ansvar og lik tilgang til høyere utdanning i hele landet styrkes.
30. **Flere studieplasser og økt status for fagskolene.** Fagskoleutdanningene skal gi solid, høyere yrkesfaglig kompetanse. Arbeiderpartiet vil gi fagskoleutdanningene en viktigere rolle i den livslange læringen og satse på disse i tett samarbeid med partene i arbeidslivet.

31. **Flere må kunne ta kompetanseheving der de bor.** Det bør utlyses midler for at utdanningsinstitusjonene kan utvikle mer fjernundervisning og modulbaserte utdanninger på nett, som kan tas i hele landet, og koblet til kommunale praksisplasser.
32. **Steds- og tidsuavhengig kompetanseheving tilpasset varierte arbeidstider.** Arbeiderpartiet vil etablere pilotprosjekter der man bruker digitale løsninger for å gi steds- og tidsuavhengig kompetanseheving.
33. **Styrke studiesentrene som regionale samlingspunkter for desentralisert utdanning sammen med universitetene og høyskolene.**
34. **Innføre en lokal vetorett slik at kommuner og fylkeskommuner selv kan styre omfanget.** Arbeiderpartiet vil hegne om den offentlige fellesskolen der barn og unge med ulik bakgrunn og fra ulike samfunnslag møtes og lærer hverandre å kjenne. Fellesskolen bygger opp tilliten og ned forskjellene mellom folk, det er bra for fellesskapet, økonomien og livskvaliteten vår. Et stort innslag av private skoler tapper offentlige budsjetter og skaper større skiller mellom barna.
35. **Si nei til tvungent karakterbasert opptak.** Vi vil la fylkene avgjøre dette selv.
36. **Gjennomgå det kommunale og fylkeskommunale inntektssystemet** for å sikre et likeverdig tjenestetilbud i hele landet. Inntektssystemet må ta behørlige distriktshensyn og inneholde spredtbygdkriterier og skjønnsmidler.
37. **Oppløse tvangssammenslåing av fylkeskommuner som ønsker det selv, etter stortingsvalget i 2021.** Regjeringen har med hjelp fra stortingsflertallet slått sammen fylkeskommuner uten regional tilslutning. En ny regjering vil gi tvangssammenslåtte fylker som ønsker det, mulighet til å oppløses.
38. **Nytt kulturløft.** Kunst og kultur er grunnleggende for å skape gode liv og samfunn. Som på andre områder i samfunnet er også kunst- og kulturtilbud ulikt fordelt, og det er viktig å styrke tilbudene og bidra til at forskjellene i tilbudet reduseres. Kulturpolitikken skal sørge for at alle får muligheten til å oppleve kunst og kultur av høy kvalitet, uavhengig av lommebok, alder og bosted. Kulturens andel av statsbudsjettet skal trappes opp til 1 prosent. Veksten skal komme hele landet til gode og vil gi rom for økt satsing på kunst og kultur i hele landet, der ambisjonene for kulturfeltet skal heves og tersklene for deltakelse senkes.
39. **Nasjonalt samisk kulturløft.** Vi vil sikre gode rammevilkår for samisk kultur, næringsliv, samfunnsliv og samiske språk, blant annet ved å gjennomføre et nasjonalt samisk kulturløft.
40. **Likestilling i hele landet.** Ap vil ha en offensiv likestillingspolitikk der kunnskap og utvikling prioriteres i alle deler av landet. Det bør bevilges midler til å etablere flere regionale likestillingssentre som kan være pådrivere og veiledere for likestilling. Det finnes i dag tre likestillingssentre. Ap mener det trengs folk som jobber med å fremme likestilling i alle deler av landet, og vil etablere flere nye likestillingssentre.
41. **Se på muligheten for at skatteinnkreving fortsatt skal være et kommunalt ansvar.** Regjeringen fikk flertall i Stortinget for å statliggjøre den kommunale skatteinnkrevingen. Dette vil kunne føre til store inntektstap for Norge, ettersom den kommunale innkrevingen har vist seg svært effektiv. En ny regjering vil etter valget i 2021 vurdere denne endringen på nytt.
42. **Politidirektoratets rolle.** Arbeiderpartiet vil gjennomgå Politidirektoratets rolle med mål om at mer av ressursene brukes ute i politidistriktene.
43. **Tillitsreform.** Arbeiderpartiet vil styre offentlig sektor basert på norske, sosialdemokratiske verdier som tillit, åpenhet og samarbeid. Vi vil gjøre tillitsreform til en av de aller viktigste reformene for en Ap-ledet regjering fra 2021. Reformen skal involvere og forplikte alle deler av offentlig sektor. Mange brukere møter et system hvor de som bestemmer, er fjernt fra folk, og hvor tjenestene er fliset opp av konkurranseutsetting, bestiller-utfører-modeller, outsourcing, internfakturerings og ansvarspulverisering. Reformen vil ha betydning for offentlig sektor i hele landet.

44. Nærhetsprinsipp for statlig styring.

Arbeiderpartiet vil innføre en rekke nærhetsprinsipper for statlig styring. De siste årene har vi sett en statlig tilbaketrekking fra distriktene.

45. Vurdere nye grep for at distriktskommuner skal innovere enda mer.

Telemarksforskning har nylig lagt fram to rapporter: en som viser at distriktskommuner sjeldnere bruker statens virkemidler for innovasjon, og en med forslag til tiltak for å heve innovasjonstempoet i distriktskommuner.

For å sikre god velferd i hele landet må vi utvikle virkemidler og arbeidsmetoder som treffer også i distriktene.

46. Videreutvikle prosjektet Distriktskommune

3.0. Prosjektet jobber med å styrke koblingen mellom samfunnsplanlegging og lokalt utviklingsarbeid. Dette er viktig når vi vet at små distriktskommuner har få ressurser til å prioritere dette. Prosjektet skal utvikle nye arbeidsmetoder for samskaping og innovasjon i samarbeid med distriktskommuner.

Distriktsvennlig infrastruktur

47. Bredbånd må være tilgjengelig i hele landet.

Vi vil prioritere mer penger til utbygging av bredbånd. Ap har i Nasjonal Transportplan 2018-2029 foreslått å bruke 6 mrd. kroner over 12 år på bredbånd. Dette er fulgt opp i de årlige budsjettforslagene våre. Framover må vi også sikre at distriktene har god digital infrastruktur, slik at det kan tas i bruk nye teknologiske løsninger, som f.eks. 5G. Det samme gjelder utbygging av mobilnettet og DAB-nettet. Arbeidet som gjøres i dag på dette området, er ikke tilstrekkelig.

48. Ruste opp veinettet i distriktene.

Særlig etterslepet på fylkesveiene er stort, og mange veistrekninger er rasutsatte. Innbyggerne skal kunne kjøre på trygge veier. Vi vil sette i gang arbeidet med en trygghetsspakke for fylkesveiene (tunnel, skred, bruer og etterslep).

49. Staten må ta en større del av ferjeregningen.

Et godt og rimelig ferjetilbud er avgjørende for bosetting og verdiskaping langs den langstrakte kysten vår. Ap vil sørge for at staten tar en større del av ferjeregningen, gjennom økte overføringer til fylkeskommunene og bedre støtteordninger for innføring av miljøteknologi.

50. Bruke Husbanken mer aktivt for å legge til rette for boligetablering i distriktene.

Flere steder i landet vil byggekostnadene for en bolig overstige potensiell salgspris når boligen står ferdig. Det må etableres ordninger som reduserer risikoen ved boligbygging i distriktene.

51. Startlån til flere. Vi vil at startlån skal være tilgjengelig for ungdom som egenkapital og skal vurderes etter inntekt og formue. Derfor må vi se på Husbankens målgrupper.

52. Flere veier inn i boligmarkedet. Vi vil innføre rett til leie-til-eie med finansiering gjennom Husbanken for vanskeligstilte på boligmarkedet. Kommuner må oppfordres til å bruke «fra leie til eie» som et prinsipp i lokal boligsosial planlegging og utforming. Arbeiderpartiet vil bidra til å etablere flere ikke-kommersielle utleieboliger.

53. Tomter og boliger for unge. Det må legges bedre til rette for førstegangsetablerere. Arbeiderpartiet vil at kommunene må legge til rette for kommunale tomter og rimelige boliger for førstegangsetablerere og studentboliger.

54. Sikre et godt kortbanenett og et godt og likeverdig tilbud på de regionale flyrutene.

Vi vil opprettholde et godt, desentralisert nett med kortbaneflyplasser og sørge for at disse brukes i arbeidet med elektrifisering av luftfarten. Flytilbudet i distriktene er under press. Kuttet i antall Widerøe-ruter illustrerer behovet for endring i rammebetingelsene for å fly kommersielt på kortbanenettet. Alle sidene ved de regionale flyrutene må gjennomgås – antall FOT-ruter, avgifter, kjøpsansvar og finansiering, for å nevne noe.

55. Mer penger til flom- og rassikring. Vi må forvente at kommuner og fylkeskommuner vil få økte kostnader som følge av hyppigere

ekstremvær. En ny regjering må gå gjennom finansieringsordningen for både forebygging og opprydding som følge av dette.

- 56. Pilotprosjekt smarte bygder.** Få på plass et pilotprosjekt med smarte bygder der energisystemer og småskala energiproduksjon prøves ut i småsamfunn i nord.

- 57. Styrke kommunenes evne til og arbeid med klimatilpassing.** Vi må 1) øke kunnskapen om sannsynligheten og effekten av fysisk klimarisiko og 2) tenke klimarisiko i alle planer hvor mer ekstremvær og hyppigere forekomst av store nedbørsmengder medfører økt fare for flom og skred. Arbeiderpartiet mener derfor at vi blant annet må sikre rett og tilstrekkelig kompetanse i kommunene om fysisk klimarisiko, sikre midler til nødvendige forebyggende tiltak når beredskap-, kommune- og reguleringsplaner utarbeides, og sikre kommunene kunnskap om klima- og energiplanlegging og klimatilpassing.

- 58. Ladestasjoner for elbiler i hele landet.** Elbilpolitikkenes skyggeside er at ikke alle får ta del i godene. Selv om el bilen er kraftig subsidiert, må du fremdeles ha råd til å kjøpe bilen i utgangspunktet. Dagens elbilfordeler favoriserer de som har råd til å kjøpe nye og dyre biler. Arbeiderpartiet ser derfor ikke noen grunn til å subsidiere de mest luksuriøse elbilene – de som har råd til dyre biler, har også råd til å betale moms på dem. Vi bruker pengene på raskere utbygging av ladestasjoner i hele landet.

- 59. Innføre en fleksibel veibruksavgift.** Arbeiderpartiet mener vi bør gå et skritt lenger i å effektivisere bompengeneinnkreving ved å innføre obligatorisk brikke for alle kjøretøy, da det er det tiltaket som gir størst reduksjon i innkrevingsteknadene. Dette vil også åpne muligheten for differensiert betaling ut fra blant annet tid, utslipp, geografi og så videre. Arbeiderpartiet mener en fleksibel veibruksavgift vil åpne for å prise bruk av vei avhengig av geografi, drivstoff og tidspunkt på døgnet. Veipricing vil også kunne gi betydelige reduksjoner i innkrevingsteknadene, noe som vil gi mer vei for pengene.

- 60. Utvikle regionavtaler.** Arbeiderpartiet vil utvikle «regionavtaler» mellom staten, kommuner og regioner, som skal sikre utvikling og vekst i hele landet og langsiktige rammer for næringsliv, transport, bosetting, utdanning og velferd.

